

MOOS-BJERRE

Det faglige Udvalg for Detailhandelsuddannelser

Kortlægning af fremtidige kompetencebehov i relation til den grønne omstilling på erhvervsuddannelserne inden for detailhandel – fase 2.

TEKNOLOGISK
INSTITUT

Moos-Bjerre A/S i samarbejde med Teknologisk Institut november 2022

Indholdsfortegnelse

Indhold

1 Indledning og læsevejledning

2 Konklusioner

3 Analyseresultater

3.1 Spørgeskemaundersøgelse blandt hovedforløbsskoler

3.2 Fokusgrupper med udvalgte hovedforløbsskoler

Indledning og læsevejledning

Baggrund og formål med undersøgelsen

Den grønne omstilling i private og offentlige virksomheder medfører omstilling af arbejdsopgaver og stiller nye krav til medarbejderkompetencer. Det faglige Udvalg for Detailhandelsuddannelser har på den baggrund igangsat nærværende undersøgelse, der har til formål at identificere kompetencebehov, udfordringer samt mulige løsninger og tilpasninger af detailhandelsuddannelsen i relation til den grønne omstilling.

Undersøgelsen afdækker både virksomhedernes (fase 1), aktører på hovedforløbsskolerne (fase 2) samt lærepladsernes perspektiv (fase 3) for at få det mest helstøbte og detaljerede billede af, hvilke kompetencer, arbejdsopgaver og jobfunktioner, der kan understøtte den grønne omstilling.

I den samlede kortlægning afdækkes følgende:

1. Hvilke indsatser virksomheder arbejder med eller forventer at komme til at arbejde med i fremtiden knyttet til den grønne omstilling
2. De erfaringer og udfordringer aktørerne ser i forhold til et større fokus på den grønne omstilling hele vejen igennem detailhandelsuddannelsens hovedforløb. Herunder muligheder og udfordringer.
3. Udfordringer på lærepladserne og muligheder for justeringer og udvikling af detailhandelsuddannelsen i forhold til et mere grønt og klimaorienteret indhold, der er rettet mod den grønne omstilling i virksomhederne.

Læsevejledning

I denne rapport fremstilles anden fase af den samlede undersøgelse. Det vil sige, at nærværende rapport udelukkende tager udgangspunkt i hovedforløbsskolerne perspektiv på detailhandelsuddannelsen.

- Først præsenteres de tværgående konklusioner fra både spørgeskemaundersøgelsen og fokusgrupperne med hovedforløbsskolerne.
- Herefter præsenteres analyseresultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen med hovedforløbsskolerne.
- Afslutningsvis præsenteres analyseresultaterne fra fokusgrupperne med udvalgte hovedforløbsskoler.

1

Spørgeskema

2

Fokusgrupper

2. Konklusioner

Konklusioner - Detailhandel

1

Hovedforløbsskolerne har et stort fokus på inkorporering af grøn omstilling

2

Virksomheder er den klart vigtigste inspiration/sparringspartner i arbejdet med den grønne omstilling

3

Divergens blandt hovedforløbsskolerne om behovet for at justere kompetenceområder og -mål ift. grøn omstilling

4

Grøn omstilling er i overvejende grad integreret i undervisningen

5

Divergens blandt hovedforløbsskolerne om behovet for at justere uddannelsens fag ift. grøn omstilling

6

Undervisningens tilrettelæggelse giver forskellige muligheder for tilegnelse af færdigheder

- 83 pct. vurderer, at de på nuværende tidspunkt i meget høj til nogen grad har fokus på inkorporere grøn omstilling i deres uddannelsesforløb. Hovedforløbsskolerne har særligt fokus på at inkorporere grøn omstilling i undervisningen ved hjælp af konkrete og relaterbare cases for eleverne.
- 67 pct. af de adspurgte hovedforløbsskoler angiver virksomhederne som den vigtigste inspiration/sparringspartnere i deres arbejde med grøn omstilling. I forlængelse heraf fortæller alle hovedforløbsskolerne, at om end de ser virksomhederne, som den største inspirationskilde og samarbejdspartner, så ønsker de sig i fremtiden endnu mere inspiration og tættere samarbejde med virksomhederne, end de har i dag.
- Alle hovedforløbsskolerne vurderer, at der på grund af det øgede fokus på grøn omstilling bør ske en justering af uddannelsens nuværende kompetenceområder og/eller -mål. I fokusgruppeinterviewene nævner alle hovedforløbsskoler, at justering af kompetenceområder og -mål er nødvendigt for at sikre ensretning af arbejdet med grøn omstilling på uddannelsen.
- 83 pct. angiver, at den grønne omstilling primært er integreret i undervisningen som integrerede dele, men foregår enkelte gange som separate aktiviteter. 17 pct. angiver, at den er fuldt integreret. I forlængelse heraf fortæller størstedelen af underviserne, at de oplever, at grøn omstilling implementeres bedst i undervisningen, som en integreret del sammen med andet detailhandelsfagligt indhold. På den måde tydeliggøres det overfor eleverne, hvordan grøn omstilling har relevans i forhold til deres kompetencer.
- 66 pct. af de adspurgte hovedforløbsskoler vurderer, at der på grund af det øgede fokus på grøn omstilling bør ske en justering af uddannelsens obligatoriske og valgfri uddannelsesspecifikke fag. I fokusgruppeinterviewene fortæller størstedelen af underviserne, at de ligeledes oplever, at uddannelsens fag bør justeres ift. grøn omstilling.
- Lettest ved branchespecifik viden om bæredygtighed og grøn omstilling samt færdigheder inden for verdensmålenes kobling til bæredygtighed og grøn omstilling. Sværest ved beskatning og afgifter, lovgivning og udvidet producentansvar, ikke finansielle data samt cirkulær økonomi.

Konklusioner - Detailhandel

7

Få obligatoriske og/eller valgfri uddannelsesspecifikke fag fungerer særligt godt ift. grøn omstilling

- 83 pct. angiver, at der ikke er obligatoriske og/eller valgfri uddannelsesspecifikke fag, der fungerer særligt godt i forhold til at understøtte eleverne i kompetencer inden for grøn omstilling. På trods af oplevelsen af, at få uddannelsesspecifikke fag fungerer godt ift. grøn omstilling, synes hovedforløbsskolerne, at grøn omstilling bør implementeres bredt på uddannelsen og indgå i alle fag.

8

Næsten alle hovedforløbsskolerne forventer at kunne foretage et markant ryk frem mod 2025

- Alle hovedforløbsskoler forventer i meget høj til nogen grad at kunne foretage et markant ryk ift. at øge fokus på grøn omstilling i undervisningen på skoleforløbene inden 2025. I fremtiden forestiller hovedforløbsskolerne sig, at grøn omstilling er en del af de kompetenceområder- og mål, der undervises i, samt at det indgår som et helhedsorienteret fokus på tværs af uddannelsen.

9

Underviserne vurderes til at have viljen og i lidt mindre grad evnerne til at øge fokus på grøn omstilling

- Alle hovedforløbsskolerne vurderer i meget høj til nogen grad at underviserne er motiverede til at øge fokus på den grønne omstilling i undervisningen. 84 pct. vurderer at underviserne har færdighederne til det. I fokusgruppeinterviewene lægger alle hovedforløbsskoler vægt på, at der er behov for kompetenceudvikling af underviserne ift. grøn omstilling.

10

Eleverne er motiverede til et øget fokus på grøn omstilling i undervisningen

- 66 pct. af de adspurgte hovedforløbsskoler vurderer i høj til nogen grad, at deres elever er motiverede til et øget fokus på grøn omstilling i undervisningen. I fokusgruppeinterviewene fortæller hovedforløbsskolerne, at ikke alle elever er lige motiverede for at arbejde med grøn omstilling. Hovedforløbsskolerne lægger her vægt på, at det væsentlige for elevernes motivation er, at det i undervisningen skal være tydeligt, hvordan grøn omstilling relaterer sig til deres fremtidige arbejdsliv.

11

Uddannelsesaktiviteter ift. grøn omstilling tilrettelægges i i stor grad med virksomheder

- 50 pct. af de adspurgte hovedforløbsskoler samarbejder i meget høj til høj grad med virksomheder i forhold til at tilrettelægge uddannelsesaktiviteter i forhold til grøn omstilling. I fokusgruppeinterviewene fortæller hovedforløbsskolerne dog, at samarbejdet med virksomhederne om tilrettelæggelsen af uddannelsesaktiviteter er meget varierende. Det skyldes, at hovedforløbsskolerne oplever store forskelle mellem i hvor høj grad virksomhederne arbejder med grøn omstilling. På den måde kan skolerne i høj grad samarbejde med nogle virksomheder, mens de i lavere grad samarbejder med andre om uddannelsesaktiviteter vedrørende grøn omstilling.

12

Lærepladserne er klædt på til at varetage deres del af uddannelsen mht. grøn omstilling

- 33 pct. af de adspurgte hovedforløbsskoler vurderer i høj til nogen grad, at lærepladserne er klædt på til at varetage deres del af uddannelsen i forhold til grøn omstilling.

Konklusioner - Detailhandel

13

Grøn omstilling er definatorisk abstrakt, hvilket gør det svært at implementere i fag

- Underviserne oplever, at der mangler en definition og begrebsafklaring af, hvad grøn omstilling betyder i konteksten af detailhandelsuddannelsen. For underviserne opleves grøn omstilling på nuværende tidspunkt som et bredt og abstrakt begreb, hvilket gør det sværere at implementere grønne undervisningselementer i undervisningen.

14

Manglende tid til undervisning i grøn omstilling

- Mange undervisere synes, at de mangler tid til at tænke grøn omstilling ind i undervisningen, da der i forvejen er mange andre ting, som eleverne skal undervises i. I forlængelse heraf oplever flere, at det er en barriere, at grøn omstilling ikke er en del af målpindene.

15

Flere skoler vil gerne inspirere virksomhederne til at arbejde mere med grøn omstilling

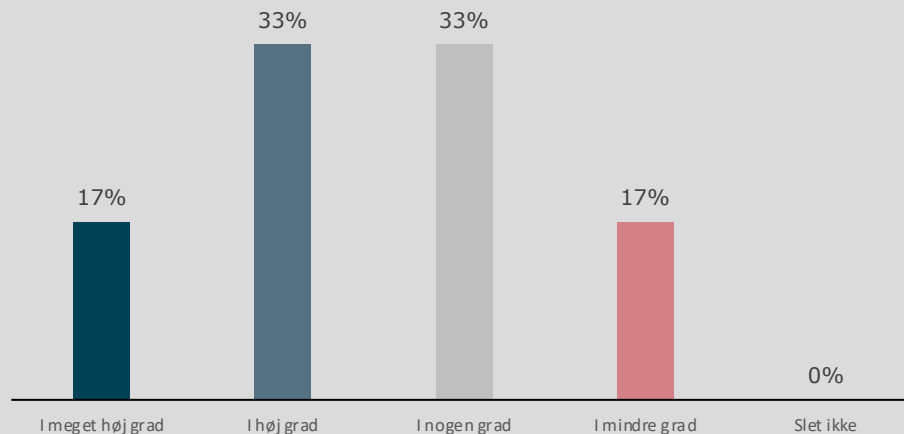
- Flere af hovedforløbsskolerne fortæller, at de gerne vil inspirere virksomhederne til arbejdet med grøn omstilling. Dette gælder særligt i forhold til de virksomheder, som i lavere grad arbejder med grøn omstilling. I disse virksomheder oplever hovedforløbsskolerne, at der er et potentiale for, at eleverne kan inspirere virksomheden til at arbejde i en mere bæredygtig retning.

Uddannelsens fokus på at inkorporere grøn omstilling

Stort fokus på inkorporering af grøn omstilling

Figuren herunder viser, at 83 pct. af adspurgte hovedforløbsskoler vurderer, at de på nuværende tidspunkt i meget høj til nogen grad har fokus på inkorporere grøn omstilling i deres uddannelsesforløb. Heraf angiver 17 pct. i meget høj grad, 33 pct. i høj grad samt 33 pct. i nogen grad. Omvendt har 14 pct. af de adspurgte hovedforløbsskoler i mindre grad fokus på at inkorporere grøn omstilling i uddannelsesforløbet.

I hvilken grad har I på nuværende tidspunkt fokus på at inkorporere grøn omstilling i jeres uddannelsesforløb? (n=6)

Konkrete tiltag, der er gennemført på skoleforløbene i relation til grøn omstilling

I spørgeskemaets fritekstbesvarelser har de adspurgte hovedforløbsskoler fået mulighed for at angive hvilke konkrete tiltag, der er blevet gennemført på skoleforløbene i relation til grøn omstilling.

Her fremgår det bl.a. at nogle hovedforløbsskoler har integreret grøn omstilling i undervisningen på forskellige emner og opgaver, hvor eleverne fx bliver bedt om at tage stilling til spørgsmål om bæredygtighed.

Derudover nævnes oplæg som et konkret tiltag, hovedforløbsskolerne bruger til at inkorporere grøn omstilling i skoleforløbene.

Inspiration og vigtigste sparringspartnere

Virksomheder er den vigtigste inspiration eller sparringspartner i arbejdet med den grønne omstilling

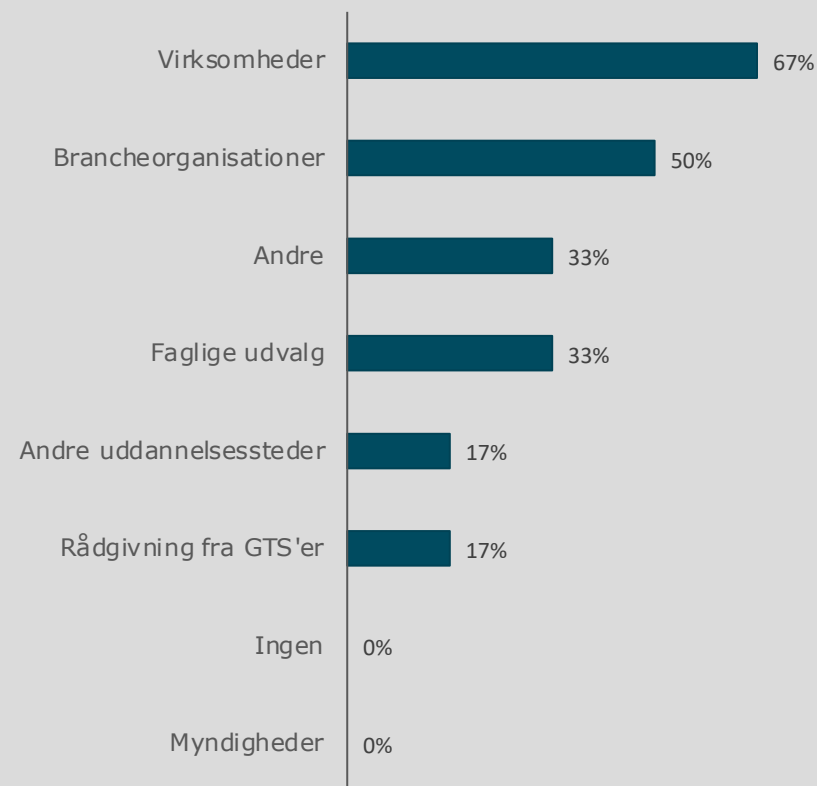
Af figuren til højre kan det aflæses, at 67 pct. af de adspurgte hovedforløbsskoler angiver virksomhederne som den vigtigste inspiration eller sparringspartnere i deres arbejde med grøn omstilling.

Halvdelen (50 pct.) af de adspurgte hovedforløbsskoler angiver, at det er brancheorganisationer, der er deres vigtigste inspiration og sparringspartnere.

33 pct. af de adspurgte hovedforløbsskoler angiver at de ser faglige udvalg og "Andre", som den vigtigste inspiration eller sparringspartnere i arbejdet med grøn omstilling. I fritekstbesvarelserne fra surveyen fremgår det, at disse "Andre" bl.a. er Ungdomsbyen eller inspiration fra verdensmaalene.dk.

Afslutningsvist angiver 17 pct. af de adspurgte hovedforløbsskoler, at de ser andre uddannelsessteder og rådgivning fra GTS'er som deres vigtigste inspiration eller sparringspartnere.

"Hvem vil du pege på som jeres vigtigste inspiration eller sparringspartnere ift. jeres arbejde med grøn omstilling?"
(n=6)

Uddannelsens kompetenceområder og -mål

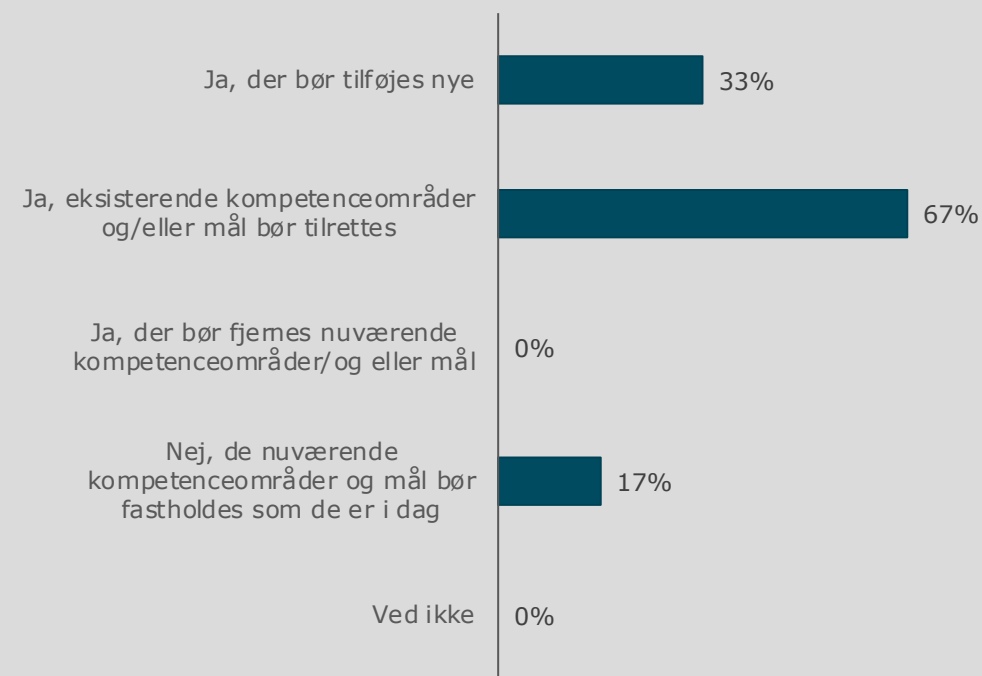
Divergens blandt hovedforløbsskolerne om behovet for at justere kompetenceområder og -mål ift. grøn omstilling

Figuren til højre viser, at det i 67 pct. af tilfældene vurderes, at der på grund af det øgede fokus på grøn omstilling bør tilføjes nye kompetenceområder og/eller mål på grund af det øgede fokus på grøn omstilling. I 33 pct. af tilfældene vurderes det, at der bør tilføjes nye kompetenceområder og/eller mål. I fritekstbesvarelsene fremgår det bl.a. at der bør justeres på kompetenceområder- og/eller mål:

"Generelt mangler der mål i uddannelsen. Der findes mål, som kan præges i den "grønne" retning, men de er ikke specifikke"

Omvendt angiver 17 pct. af de adspurgte hovedforløbsskoler, at de nuværende kompetenceområder og mål bør fastholdes, som de er i dag.

"Med det øgede fokus på grøn omstilling for øje, vil du så mene, at uddannelsens nuværende kompetenceområder og/eller -mål bør justeres? (det er muligt at angive flere svar, n=6)

Integrationen af grøn omstilling i undervisningen

Grøn omstilling er integreret i undervisningen

Blandt 17 pct. af de adspurgte hovedforløbsskoler er den grønne omstilling på nuværende tidspunkt integreret i undervisningen som fuldt integrerede dele i den øvrige undervisning.

På 83 pct. af de adspurgte hovedforløbsskoler er den grønne omstilling primært integreret i undervisningen som integrerede dele, men foregår enkelte gange også som separate aktiviteter i den øvrige undervisning.

"Hvordan er grøn omstilling på nuværende tidspunkt integreret i jeres undervisning?" (n=6)

- Som fuldt integrerede dele i den øvrige undervisning
- Primært som integrerede dele, men enkelte gange som separate aktiviteter i den øvrige undervisning
- Primært som separate aktiviteter, men enkelte gange som led i den øvrige undervisning
- Som helt separate aktiviteter

Obligatoriske og valgfri uddannelsesspecifikke fag

Divergens blandt hovedforløbsskolerne om behovet for at justere uddannelsens fag ift. grøn omstilling

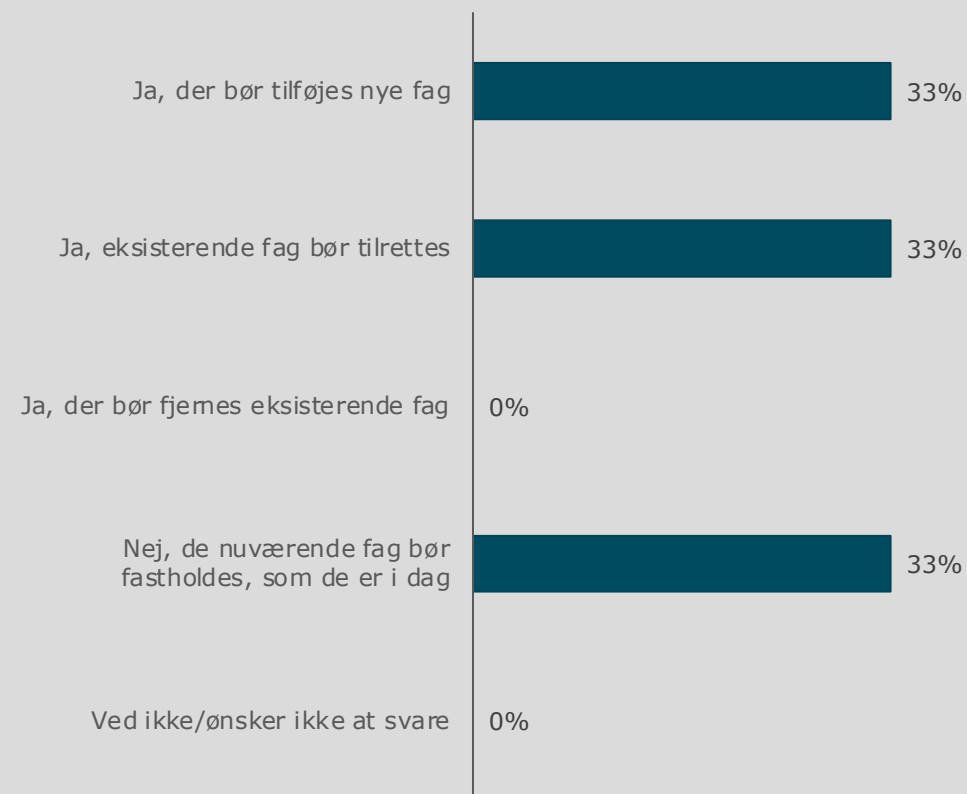
66 pct. af de adspurgte hovedforløbsskoler vurderer, at der på grund af det øgede fokus på grøn omstilling bør ske en justering af uddannelsens obligatoriske og valgfri uddannelsesspecifikke fag. Heraf svarer 33 pct. at der bør tilføjes nye fag og 33 pct. angiver, at de eksisterende fag bør tilrettes.

Fra fritekstbesvarelserne i surveyen fremgår det bl.a., at en af hovedskolerne finder det vigtigt, at den grønne omstilling bliver en mere integreret del af de eksisterende fag:

"Bæredygtighed bør integreres i alle fag, hvor det giver mening."

Omvendt angiver 33 pct. af de adspurgte hovedforløbsskoler, at de nuværende fag bør fastholdes, som de er i dag.

"Bør uddannelsens obligatoriske og valgfri uddannelsesspecifikke fag efter din mening justeres – eksempelvis ved, at der tilføjes nye og/eller fjernes eksisterende fag?" (muligt at angive flere svar, n= 6)

Undervisningens tilrettelæggelse ift. færdigheder

Undervisningens tilrettelæggelse giver forskellige muligheder for tilegnelse af færdigheder

Figuren til højre viser, på hvilket niveau hovedforløbsskolerne vurderer, at tilrettelæggelsen af undervisningen muliggør, at eleverne kan opnå en række forskellige kompetencer relateret til grøn omstilling. Jo højere niveauet er, des bedre kompetencer.

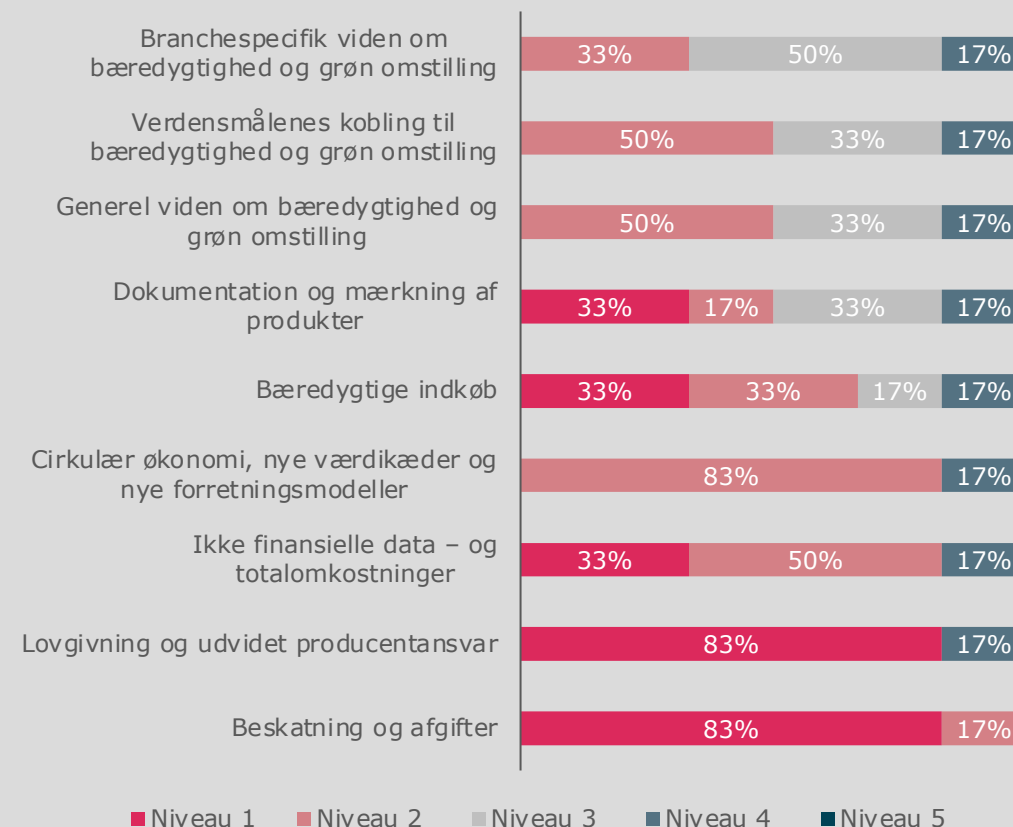
Af figuren kan det aflæses, at 17 pct. af de adspurgte hovedforløbsskoler mener, at tilrettelæggelsen af uddannelsen muliggør at eleverne kan tilegne sig kompetencer på niveau 4 inden for:

- branchespecifik viden om bæredygtighed og grøn omstilling
- verdensmålenes kobling til bæredygtighed og grøn omstilling.
- generel viden om bæredygtighed og grøn omstilling
- dokumentation og mærkning af produkter
- bæredygtige indkøb

I noget mindre grad angiver de adspurgte hovedforløbsskoler, at uddannelsens tilrettelæggelse muliggør at eleverne opnår kompetencer over niveau 2 ift.:

- cirkulær økonomi, nye værdikæder og nye forretningsmodeller
- ikke finansielle data – og totalomkostninger.
- lovgivning og udvidet producentansvar

"I hvilken grad mener du, at din institutions tilrettelæggelse af undervisningen på detailhandelsuddannelsen muliggør, at eleverne kan tilegne sig færdigheder inden for:..." (n=6)

Niveau 1 = får intet kendskab.

Niveau 2 = kender til det, men kan ikke anvende det i daglig praksis.

Niveau 3 = kan forstå og anvende kompetencen i daglig praksis.

Niveau 4 = kan beherske kompetencen og er i stand til at analysere inden for området.

Niveau 5 = kan vurdere og forholde sig kritisk til indhold og informationer også i nye sammenhænge.

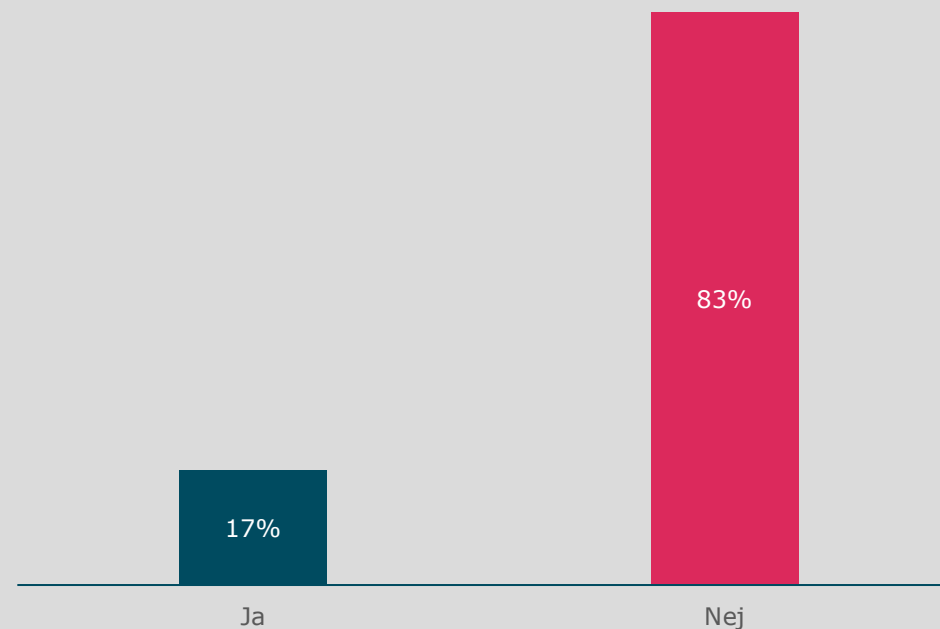
Fag, der understøtter elevernes grønne kompetencer

Få obligatoriske og/eller valgfri uddannelsesspecifikke fag fungerer særligt godt ift. grøn omstilling

Det ses i figuren til højre, at der blandt de adspurgte hovedforløbsskoler er en begrænset oplevelse af, at der er obligatoriske og/eller valgfri uddannelsesspecifikke fag, der fungerer særligt godt i forhold til at understøtte eleverne i kompetencer inden for grøn omstilling.

Nærmere bestemt svarer 83 pct. af de adspurgte hovedforløbsskoler, at der ikke er nogen obligatoriske eller valgfri uddannelsesspecifikke fag, der fungerer særligt godt i forhold til at understøtte eleverne i kompetencer inden for grøn omstilling. Omvendt svarer 17 pct. at der er fag, der gør dette.

Er der obligatoriske og/eller valgfri uddannelsesspecifikke fag, der fungerer særligt godt i forhold til at understøtte eleverne i kompetencer inden for grøn omstilling? (n=6)

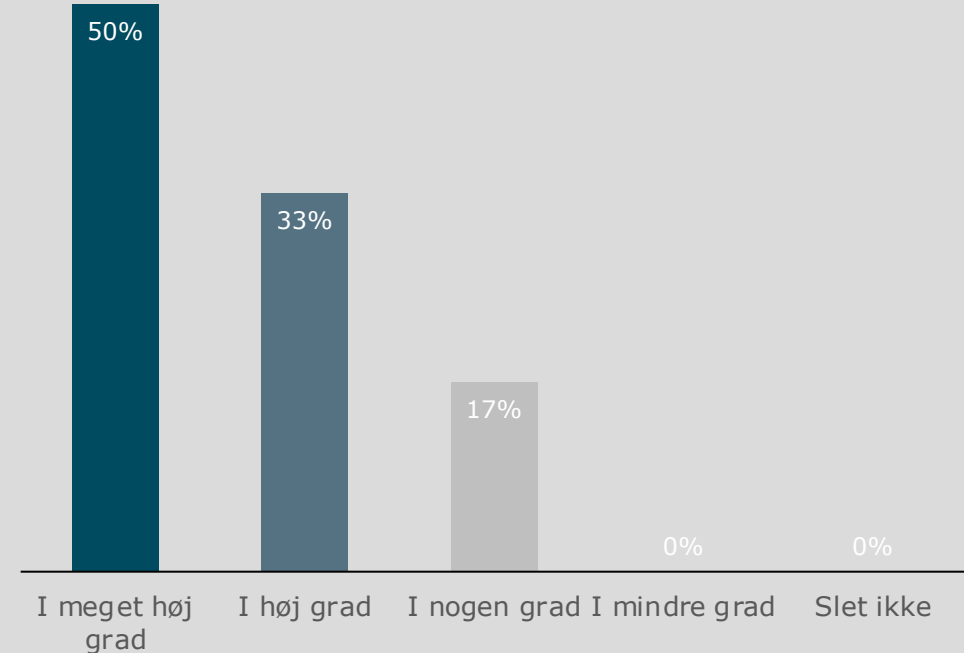
Grøn omstilling i undervisningen frem mod 2025

Alle hovedforløbsskolerne forventer at kunne foretage et markant ryk frem mod 2025

Figuren til højre viser, at alle af de adspurgte hovedforløbsskoler i meget høj til nogen grad forventer at kunne foretage et markant ryk ift. at øge fokus på grøn omstilling i undervisningen på skoleforløbene inden 2025. Heraf angiver 50 pct. i meget høj grad, 33 pct. i høj grad og 17 pct. i nogen grad.

Det fremgår af fritekstbesvarelsene, at en af hovedforløbsskolerne forventer at kunne foretage et markant ryk, da de har bæredygtighed som en del af deres strategi, og at de arbejder hårdt på, at det er omdrejningspunktet for alt, hvad de gør. En anden hovedforløbsskole forventer at kunne foretage et markant ryk ved at indarbejde grøn omstilling ift. opgaver, særlige lokaler og events.

"I hvilken grad forventer I, at det er muligt at foretage et markant ryk ift. at øge fokus på grøn omstilling i undervisningen på skoleforløbene inden 2025?" (n=6)

Undervisernes kompetencer og motivation

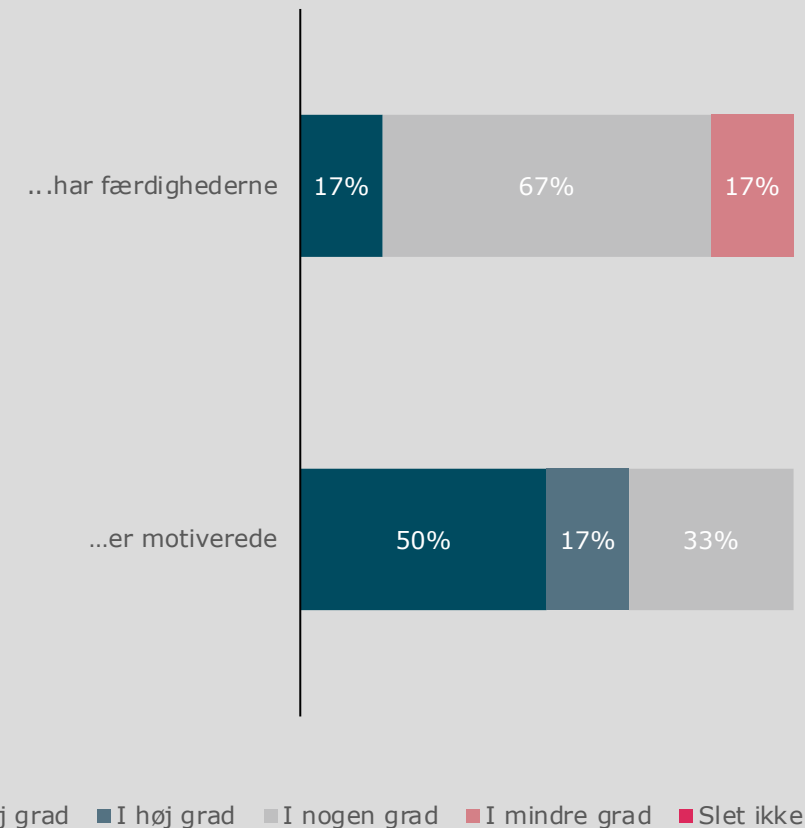
Underviserne vurderes til at have viljen og i mindre grad evnerne til at øge fokus på grøn omstilling

Figuren til højre viser, at 84 pct. af de adspurgte hovedforløbsskoler i høj til noget grad vurderer, at underviserne har færdighederne til at øge fokus på grøn omstilling i undervisningen. Heraf angiver 17 pct. i høj grad og 67 pct. i nogen grad, at underviserne har færdighederne til at øge fokus på grøn omstilling i undervisningen. 17 pct. vurderer at underviserne i mindre grad har færdighederne til at øge fokus på grøn omstilling i undervisningen.

I fritekstbesvarelsenerne fra surveyen nævnes undervisernes manglende kompetencer som en af de primære årsager udfordringer i forhold til at understøtte øget fokus på den grønne omstilling.

Figuren til højre viser yderligere, at alle af de adspurgte hovedforløbsskoler vurderer underviserne til i meget høj til nogen grad at være motiverede til at øge fokus på den grønne omstilling i undervisningen.

"I hvor høj grad vil du vurdere, at jeres undervisere... til at øge fokus på grøn omstilling i undervisningen?" (n=6)

Elevernes motivation til øget fokus på grøn omstilling

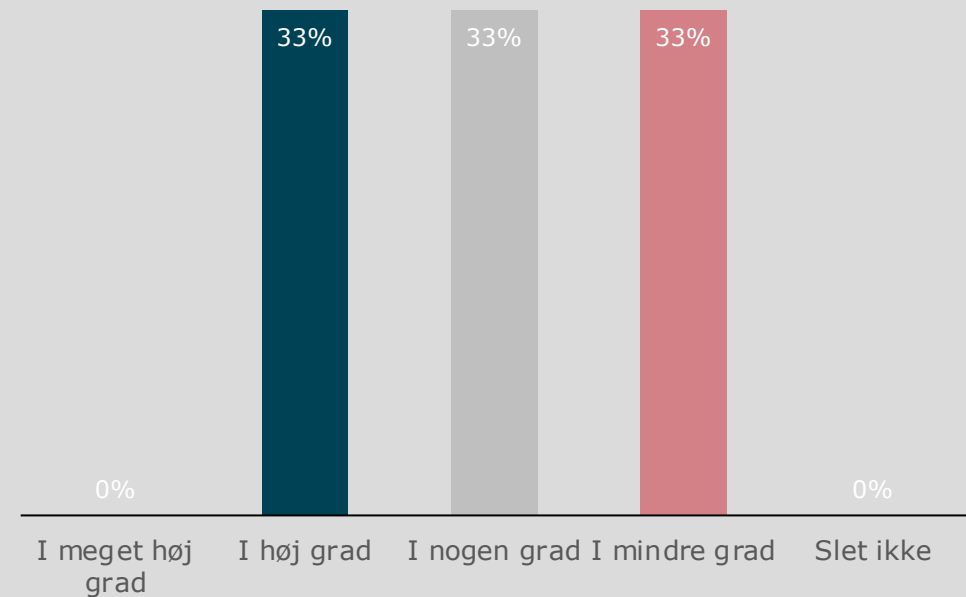
Eleverne er motiverede til et øget fokus på grøn omstilling i undervisningen

Det kan aflæses i figuren til højre, at 66 pct. af de adspurgte hovedforløbsskoler i høj til nogen grad vurderer, at deres elever er motiverede til et øget fokus på grøn omstilling i undervisningen. Heraf angiver 33 pct. i høj grad og 33 pct. af de adspurgte hovedforløbsskoler vurderer i nogen grad, at eleverne er motiverede til mere fokus på den grønne omstilling.

33 pct. af hovedforløbsskolerne vurderer omvendt, at deres elever i mindre grad er motiverede til et øget fokus på grøn omstilling i undervisningen. *(Den uniforme svarfordeling skyldes det relative lave antal respondenter)*

Blandt de hovedforløbsskoler, der i høj grad har angivet at eleverne er motiverede til et øget fokus på grøn omstilling i undervisningen angives generel viden om bæredygtighed og grøn omstilling, som et område, eleverne især efterlyser et fokus på.

I hvor høj grad vil du vurdere, at jeres elever er motiverede til et øget fokus på grøn omstilling i undervisningen? (n=6)

Samarbejde med virksomheder

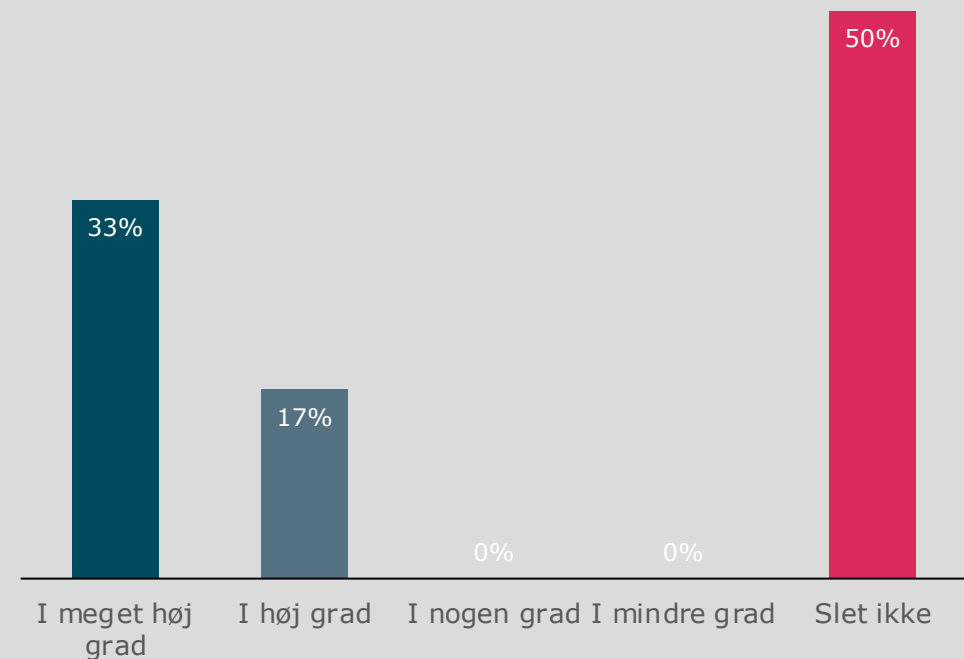
Uddannelsesaktiviteter ift. grøn omstilling tilrettelægges i i høj grad med virksomheder

Det kan aflæses af figuren til højre, at 50 pct. af de adspurgte hovedforløbsskoler i meget høj til høj grad samarbejder med virksomheder i forhold til at tilrettelægge uddannelsesaktiviteter i forhold til grøn omstilling. Heraf angiver 3 pct. i meget høj grad og 17 pct. i nogen grad.

I fritekstbesvarelserne nævnes bl.a. eksterne oplæg, cases og tættere relationer mellem elev, virksomhed og institution som eksempler på, hvordan hovedforløbsskolerne konkret har tilrettelagt uddannelsesaktiviteter i samarbejde med virksomhederne.

50 pct. af de adspurgte hovedforløbsskoler angiver, at de slet ikke samarbejder med virksomheder ift. at tilrettelægge uddannelsesaktiviteter ift. grøn omstilling.

"I hvor høj grad samarbejder i med virksomheder ift. at tilrettelægge uddannelsesaktiviteter ift. grøn omstilling?"
(n=6)

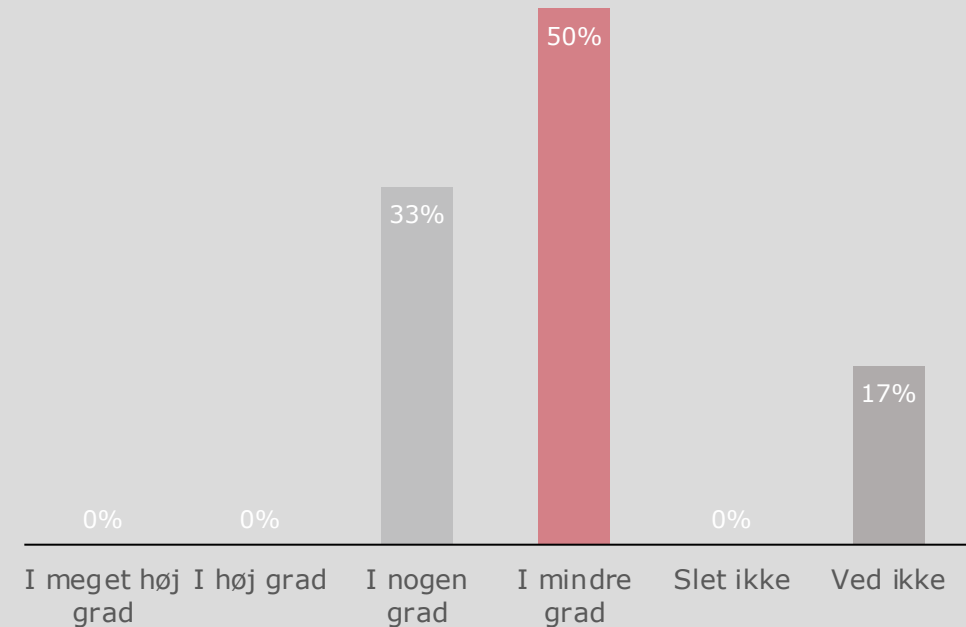
Lærepladsernes varetagelse mht. grøn omstilling

Lærepladserne er i nogen grad klædt på til at varetage deres del af uddannelsen mht. grøn omstilling

Det kan aflæses i figuren til højre, at 33 pct. af de adspurgte hovedforløbsskoler i nogen grad vurderer, at lærepladserne er klædt på til at varetage deres del af uddannelsen i forhold til grøn omstilling

50 pct. angiver i mindre grad, at lærepladserne er klædt på til det, og 17 pct. angiver, at *ved ikke* til hvorvidt de vil vurdere, at lærepladserne er klædt på til at varetage deres del af undervisningen mht. grøn omstilling.

"I hvor høj grad vil du vurdere, at lærepladserne er klædt på til at varetage deres del af uddannelsen mht. grøn omstilling?" (n=6)

3. Fokusgrupper

Baggrund for fokusgrupper

På de kommende sider vil indsigterne fra de 12 gennemførte fokusgruppeinterviews med de udvalgte hovedforløbsskoler blive udfoldet. De gennemførte fokusgruppeinterviews har alle taget udgangspunkt i den enkelte hovedforløbsskole, hvorfor en del af læringer går på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser.

I denne rapport vil der endvidere blive fokuseret på de indsigter og læringer, som særligt er kommet til udtryk i relation til detailhandelsuddannelsen. Detailhandelsuddannelsen var repræsenteret i 10 af de 12 gennemførte fokusgruppeinterviews, hvorfor de uddannelsesspecifikke indsigter og læringer er forbundet med en stor grad af robusthed.

Overordnet baggrund

Til alle fokusgruppeinterview har der været en uddannelsesleder, samt mindst én underviser for hver af de merkantile uddannelser, som skolen udbyder, til stede. Hvert fokusgruppeinterview har haft en varighed på 2 timer og omhandlet følgende temaer:

- 1) nuværende initiativer og aktiviteter i forhold til grøn omstilling
- 2) implementering af grøn omstilling i undervisningen
- 3) barrierer for arbejdet med grøn omstilling
- 4) samarbejdet med virksomheder
- 5) grøn omstilling i fremtiden. De kommende sider vil tage udgangspunkt i disse fem temaer med beskrivelser for hvert tema.

Udvælgelseskriterier for deltagelse i fokusgruppeinterview

De 12 hovedforløbsskoler er blevet udvalgt til fokusgruppeinterview på baggrund af følgende fire kriterier:

1. At skolen har svaret, at der arbejdes med grøn omstilling i meget høj grad eller i høj grad. Dette ud fra en tese om, at disse skoler ville kunne bidrage med flest erfaringer og indsigter i interviewene.
2. At alle tre merkantile uddannelser skulle ligeligt repræsenteres og afdækkes. Der har derfor været fokus på at rekruttere skoler, som udbyder alle tre uddannelser. Det har dog ikke været fuldstændig muligt, hvorfor enkelte af de udvalgte skoler ikke udbyder alle tre uddannelser.
3. At der både indgår verdensmålsskoler og "almindelige" skoler i undersøgelsen. På denne måde er der sikret bred afdækning af grøn omstilling på tværs af forskellige skoletyper.
4. At både rene handelsskoler samt erhvervsskoler indgår i undersøgelsen, samt skoler af forskellig størrelse. Ligesom ved punkt tre har dette været med til at sikre bred afdækning af grøn omstilling i det de samlede indsigter fra fokusgruppeinterviewene går på tværs af forskellige skoletyper og -størrelser.

I forhold til punkt 1 er et væsentligt opmærksomhedspunkt for læsningen af indsigterne fra fokusgruppeinterviewene, at disse er foretaget med skoler, som arbejder i meget høj grad eller høj grad med grøn omstilling. De interviewede skoler er således med stor sandsynlighed længere med arbejdet med grøn omstilling sammenlignet med andre skoler.

Nuværende initiativer på hovedforløbsskolerne

I fokusgruppeinterviewene er uddannelsesledere og undervisere på hovedforløbsskolerne blevet spurgt til, hvilke nuværende initiativer og aktiviteter de har, som relaterer sig til grøn omstilling. Følgende initiativer nævnes på tværs af interviewene:

Brug af videnscentre

De skoler, som er partnerskoler til videnscentre, fortæller, at de i høj grad anvender videnscentrene og de materialer, webinarer med mere, som videnscentrene udarbejder. Omvendt anvender de skoler, som ikke er partnerskoler, ikke videnscentrene. Der er samtidig også en sammenhæng mellem, at de skoler, som er partnerskoler til videnscentrene, i højere grad har inkorporeret grøn omstilling i undervisningen og bredt på skolen.

Verdensmålsskoler – det brede fokus på skolen

På verdensmålsskolerne er grøn omstilling implementeret som et bredt fokus på skolen, men også i undervisningen. Disse skoler har særligt fokus på, at underviserne har grøn omstilling i "baghovedet" og inkorporer det løbende i undervisningen de steder, hvor det er meningsfuldt. Dette gør sig også gældende for enkelte af de skoler, som ikke er verdensmålsskoler, om end det grønne fokus er tydeligst på verdensmålsskolerne.

Fagprøver med grøn omstilling som hovedtema

Rigtigt mange undervisere fortæller, at de opfordrer eleverne til at inkorporere grøn omstilling som en del af deres fagprøve. Ligeledes fortæller flere af underviserne, at eleverne selv foreslår at inkorporere grøn omstilling i deres fagprøve, hvilket for underviserne illustrerer, at eleverne har en interesse for grøn omstilling.

Endelig lægger flere af underviserne vægt på, at fagprøveprisen inspirerer eleverne til at inkorporere grøn omstilling i deres fagprøve. Dette gælder særligt for detailhandelsuddannelsen, hvor en elev et år vandt prisen efter at have arbejdet med grøn omstilling.

En underviser fra denne skole fortæller, hvordan det har inspireret de andre elever på uddannelsen:

Jeg havde sidste år en elev som vandt en af de her fagprøvepriser – netop omkring et bæredygtighedsevent, han havde lavet. Det har stor betydning med de her fagprøvepriser – det har inspireret de andre elever.

...Underviser

Nuværende initiativer på hovedforløbsskolerne

Virksomhedsbesøg

Et af de nuværende initiativer i forhold til grøn omstilling, som nogle af skolerne gør brug af, er virksomhedsbesøg. Dette kan både være besøg af virksomheder på skolen, hvor virksomhederne holder et oplæg om deres arbejde med grøn omstilling, eller besøg ude i virksomhederne.

Skolerne fremhæver, at virksomhedsbesøg har flere fordele. For det første er virksomhedsbesøg gode til at konkretisere arbejdet med grøn omstilling overfor eleverne. Dernæst er virksomhedsbesøg rigtig velegnede til at få inspiration til, hvordan man kan arbejde med grøn omstilling som detailhandelsuddannet.

Endelig fremhæver underviserne, at virksomhedsbesøg også bidrager til en tættere dialog mellem skolen og virksomhederne, herunder gør skolen klogere på, hvordan virksomhederne arbejder med grøn omstilling.

En underviser fortæller, hvordan virksomhedsbesøg typisk forløber:

Der kommer nogle fra fx kæderne i virksomhederne og fortæller, hvad den enkelte kæde har i pipeline i forhold til at arbejde med klima. Så skal elever bagefter tænke over, hvordan de vil gå hjem og arbejde med klima i deres kæde og hvordan de profilerer bæredygtighed i egen butik.

...Underviser

Netværksmøder med virksomheder

Som det sidste nuværende initiativ nævner nogle af skolerne, at de gør brug af netværksmøder med virksomhederne. Formålet med disse møder er at få indsigt i virksomhedernes arbejde samt få inspiration til indhold i undervisningen.

Det som skolerne fremhæver som det særligt gode ved netværksmøder, er, ligesom ved virksomhedsbesøg, at det først og fremmest fremmer samarbejdet mellem virksomhederne og skolen og dernæst bidrager det til at konkretisere, hvordan virksomhederne arbejder med grøn omstilling.

En underviser fortæller her, at vedkommende på nuværende tidspunkt ikke har netværksmøder med virksomhederne vedrørende grøn omstilling, men ønsker sådanne netværksmøder i fremtiden:

Det er tydeligt, at der er krav fra markedet, der sætter krav til virksomhederne i forhold til grøn omstilling, og det skulle jo gerne forplante sig i undervisningen også. Men det handler om at komme op i helikopteren og få en dialog med virksomhederne om, hvad de reelt har brug for af konkrete kompetencer. Det har vi desværre ikke endnu.

...Underviser

Implementering af grøn omstilling i undervisningen

Underviserne har fokus på at anvende konkrete og relaterbare cases om grøn omstilling for eleverne

I forhold til implementeringen af grøn omstilling i undervisningen nævner mange af de undervisere, som har implementeret grøn omstilling i undervisningen, at de har fokus på at anvende konkrete og relaterbare cases og eksempler på grøn omstilling for eleverne.

Det vil sige, at underviserne har fokus på, at undervisningens indhold om grøn omstilling skal kunne relateres til detailhandelsuddannelsens øvrige faglige indhold og det, som eleverne arbejder med ude i virksomhederne.

Dette skyldes først og fremmest, at det er væsentligt for underviserne, at der kun implementeres indhold i undervisningen om grøn omstilling, så længe det har relevans for uddannelsens faglige indhold og virksomhederne. Dernæst oplever underviserne, at elevernes forståelse og motivation for arbejdet med grøn omstilling er større, når de kan se det tale ind i deres egen faglighed og fremtidige arbejde.

I forlængelse heraf nævner flere undervisere, at de konkrete eksempler og cases bidrager til, at flere elever har mod på at bringe deres viden om grøn omstilling i spil ude i virksomhederne.

Flere undervisere fortæller, at det fungerer særligt godt at

målrette undervisning om grøn omstilling i de klasser, hvor alle elever er ansat i samme virksomhed eller inden for samme branche. Det skyldes, at det i disse klasser er muligt at dykke ned i meget virksomheds- eller branchespecifikke emner.

En underviser fortæller her om, hvordan vedkommende har indført undervisning om kemisk arbejdsmiljø i en klasse, hvor alle er salgselever i cykelforretninger:

Vi har et særligt hold for salgselever i cykelforretninger. Noget af det de forretninger lægger meget vægt på, ved jeg, er håndtering af kemikalier. Hvad er det, vi hælder i kloakken? Der har de en hel dag om kemisk arbejdsmiljø. Så med sådan nogle hold er det lidt lettere at målrette undervisningen om grøn omstilling.

...Underviser

En anden underviser, som ikke har en klasse, hvor alle elever er i samme type virksomhed, fortæller, at vedkommende har god erfaring med at gøre undervisningen i grøn omstilling konkret for eleverne ved at få eleverne til at spørge deres oplæringsansvarlige ind til, hvilke bæredygtigheds mål som virksomheden arbejder med:

Jeg har et mikroforløb omkring bæredygtighed, som vi implementerer i undervisningen. Der skal eleverne hjem i butikken og spørge deres oplæringsansvarlige, hvilke mål de arbejder med. Det handler om at give dem viden, om hvad de bruger det til hjemme i forretningen. På den måde bliver det relevant for eleverne at tænke i de grønne baner.

...Underviser

Implementering af grøn omstilling i undervisningen

Grøn omstilling anvendes som en del af den eksisterende undervisning

Mange af underviserne lægger vægt på, at de har implementeret undervisning om grøn omstilling i den eksisterende undervisning, fremfor som temadage eller uger. På den måde oplever de, at undervisningen i grøn omstilling bliver mest meningsfuld for eleverne. Det skyldes, at eleverne på den måde undervises i grøn omstilling som en naturlig del af faget, fremfor som et ekstra element. Samtidig bidrager denne tilgang til tydeliggørelsen af den relevans, som grøn omstilling har for elevernes fremtidige arbejde. Nedenfor er der eksempler på fag og emner, som underviserne har implementeret grøn omstilling i på detailhandelsuddannelsen:

Når vi arbejder med markedsføring, tvinger vi eleverne til at arbejde med et bæredygtigt produkt. Vi arbejder med at lære eleverne at være kritiske over for de produkter, de køber ind, så vi undgår green washing.

...Underviser

Det er klart mest mærkevareforhandlerne, som har fokus på bæredygtighed. Vi har sessions om CO2-regnskab og transport af produkterne. Eleverne bliver også undervist i events, herunder bæredygtige events. Vi taler også om fx bæredygtigt børnetøj, hvor man kan aflevere sit brugte tøj til genanvendelse. Vi har også fokus på, hvordan man udstiller ude i butikkerne. Vi har lavet en udstilling med gammel plastik fra havene hos Adidas.

...Underviser

En underviser fortæller her om, hvordan vedkommende har tænkt grøn omstilling ind i forskellige detailfaglige emner og samtidig haft fokus på at anvende konkrete eksempler for eleverne. Citatet illustrerer derfor samlet de to pointer, der er om implementering af grøn omstilling i undervisningen. At det for det første fungerer bedst, når det implementeres i den eksisterende undervisning, samt at der gøres brug af konkrete og meningsfulde eksempler for eleverne (sidstnævnte pointe beskrives på forrige side):

Vi har implementeret emnet bæredygtighed og grøn omstilling inden for de emner, der er relevant og ud fra, hvad der sker i virksomhederne. Der er vi ret gode i detailbranchen – også til at blive inspireret ude i virksomhederne. Noget af det første de skal lære: Hvad er en forretningsmodel og hvad er et koncept osv.? Der er vi gode til at give forskellige konkrete eksempler. Og så implementerer vi det også i forhold til målgruppebeskrivelser. Vi tager ikke kun dem, der står i bøgerne. Vi tager hele tiden ny viden ind, så vores elever kan møde fremtiden og nutidens forbrugere og deres behov. Og så beder vi dem også om at reflektere – de skal gå tilbage i deres egen virksomhed og kigge på, hvordan de gør det. Så vi prøver at få det ind der, hvor det er relevant. Men det er jo noget materiale vi selv opsøger – ikke noget der står i bøgerne. Det er jo bare lige at gøre vores eksempler grønne. Det tager ikke mere tid. Det handler bare om lige at tænke bæredygtighed ind i den eksisterende undervisning. Det er helt naturligt at snakke ind. Det behøver ikke at fylde ekstra.

...Underviser

Barrierer for arbejdet med grøn omstilling

Grøn omstillings definatoriske abstrakthed

Mange undervisere og uddannelsesledere oplever grøn omstilling, som et abstrakt begreb og bredt koncept. Det betyder, at en stor del af underviserne er i tvivl om, hvad grøn omstilling præcist dækker over både på det overordnede plan men også i konteksten af detailhandelsuddannelsen.

I praksis betyder det, at flere oplever et behov for en form for begrebsafklaring af, hvad grøn omstilling betyder og dækker over i forhold til detailhandelsuddannelsen. Dette gælder både for undervisere, som allerede har implementeret undervisningselementer om grøn omstilling og undervisere, som ikke har implementeret grøn omstilling i undervisningen.

For mange hænger en sådan begrebsafklaring sammen med et ønske om en større viden om grøn omstilling for på den måde at føle sig mere rustet til at undervise i det. Flere nævner her, at denne begrebsafklaring af grøn omstilling kan foregå via kompetenceudvikling eller flere og nyere materialer om grøn omstilling i relation til detailhandelsfagligt indhold.

Til højre ses eksempler på udtalelser fra både uddannelsesledere og undervisere, som oplever et behov for en begrebsafklaring af grøn omstilling.

Vi har brug for at være klædt bedre på på det her område – fx gennem kvalificerende uddannelse af en eller anden art. Det der går igen rigtig mange steder er spørgsmålet om, hvad er det egentlig vi snakker om? Hvad er det helt præcist og helt skarpt? Det kan man godt komme i tvivl om. Vi har brug for en eller anden form for begrebsafklaring.

...Uddannelsesleder

Jeg er enig i, at det er lidt autodidakt. Man er ikke klædt på. Det er en masse begreber, man ikke ved noget om, som man pludselig skal undervise i. Ligestilling, klima... "Dyk ned i det og find på noget". Det er lykket på et meget lavt niveau, synes jeg. Nu brænder jeg også selv for det, og det tror jeg smitter lidt af, men kunne godt tænke mig, at jeg vidste noget mere om det.

...Underviser

Vi er de sidste mange år blevet bombarderet med de her begreber. Jeg tror virkelig, at der er en udfordring i forhold til at blande alle de her ting sammen. Hvad er i grunden hvad? Økologisk bomuld – er det bæredygtigt? Nej men økologi er godt på andre punkter. Men det gør stadig ikke, at det er bæredygtigt. Jeg har brug for nogle fakta på, hvad er hvad. En begrebsafklaring. En eller anden bog, der definerer, hvad er økologi, hvad er bæredygtighed osv. Det er den her usikkerhed, der er svær.

...Underviser

Barrierer for arbejdet med grøn omstilling

Undervisernes viden og engagement er afgørende for at sætte dagsordenen på skolerne

Flere hovedforløbsskoler fortæller, at det i dag er afgørende for, hvorvidt eleverne undervises i grøn omstilling, om den enkelte underviser har viden og interesse inden for grøn omstilling. Det betyder, at det i praksis på mange af skolerne er forskelligt, i hvor høj grad eleverne undervises i grøn omstilling, da det vil variere fra underviser til underviser.

Skolerne påpeger her, ligesom ved punktet på forrige side, at løsningen først og fremmest ligger i, at underviserne har behov for kompetenceudvikling i forhold til grøn omstilling, således at alle har samme faglige viden. Derudover peger flere på nødvendigheden af, at grøn omstilling inkluderes i målpindene for på den måde at sikre, at alle undervisere implementerer grøn omstilling som en del af undervisningen.

Jeg tror, det er fordi, at jeg selv synes, det er spændende. Det gør det mere attraktivt at tage ejerskab. Men det er jo egentlig en udfordring. Et eller andet sted er der en forventning til alle undervisere, at de selv kan tænke det ind i alle parametre – og det er det der gør det svært – at de selv skal finde en måde at gøre det på. Det er nemt for nogen undervisere at sige, at det er naturligt – det er det ikke for alle, hvis man ikke naturligt interesserer sig for det. Der vil være en masse undervisere, der tænker "det er ikke min opgave at løfte", så de skal helt klart hjælpes mere på vej.

...Uddannelsesleder

Manglende tid til undervisning i grøn omstilling

Når underviserne og uddannelseslederne på hovedforløbs-skolerne spørges til, hvilke barrierer de ser for øget implementering af grøn omstilling i undervisningen, nævner rigtig mange tid.

Mange fortæller, at de mangler tid til at tænke grøn omstilling ind i undervisningen, da der i forvejen er mange andre ting, som eleverne skal undervises i. I forlængelse heraf oplever flere, at det er en barriere, at grøn omstilling ikke er en del af målpindene. Det skyldes, at det betyder, at underviserne selv skal bruge tid på at tænke det ind over undervisningen som et ekstra lag, hvilket kan opleves som uoverskueligt.

På vores uddannelse har vi herretekstil og dametekstil, og der ligger det naturligt, at man kommer ind i nogle bæredygtighedsemner, når man skal snakke materialer osv. Og det er jo i virkeligheden ikke så nyt. Det er med i vores materialelære. Derudover har vi på et af vores forløb nogle projekter centreret om verdensmålene. Det er noget vi selv har valgt at fokusere på. Men vi har jo lidt den udfordring, at når det ikke står skrevet tydeligt i vores fagbilag, så er det ikke meget tid, vi har til at sætte af til det. Vi har rigeligt af ting på programmet, så det er svært at prioritere, hvis vi ikke er tvunget til det.

...Underviser

Barrierer for arbejdet med grøn omstilling

Der er variation i den interesse, som eleverne har for grøn omstilling

Der er stor variation mellem hovedforløbsskolerne i forhold til, hvor stor en interesse de oplever, at eleverne har for at blive undervist i emner, som omhandler grøn omstilling. Nogle skoler oplever, at størstedelen af eleverne har interesse for undervisning i grøn omstilling, mens andre oplever, at det er de færreste af eleverne, som har interesse for og kan se relevansen af at blive undervist i emner inden for grøn omstilling.

Hovedforløbsskolerne har flere forklaringer på, hvorfor de tror, at ikke alle elever interesserer sig for grøn omstilling. Nogle har en opfattelse af, at det kan skyldes elevernes alder, hvor den underliggende tese er, at eleverne ikke forstår nødvendigheden og alvoren af grønne kompetencer endnu. Andre skoler, som ikke er placeret i store byer, lægger vægt på, at det kan skyldes skolens geografiske placering. Her har skolerne en formodning om, at elever bosat i mindre byer, har en mindre interesse for grøn omstilling.

Der er ikke den store klimabekymring blandt eleverne. Der er meget geografi i det. Jeg tror sgu, at klimabekymring hører storbyerne til. Det er min fordom. Men ude hos os er der ikke meget klimabekymring. Der er nærmest nogen, som har en modreaktion, som synes dieselmotorer bliver federe. De kan godt forstå problematikken, men de render ikke til klimademonstration.

...Underviser

En fællesnævner på tværs af alle hovedforløbsskolerne er dog, at alle oplever, at elevernes interesse afhænger af, om de kan se grønne kompetencer som relevante i deres virksomhed.

I forlængelse heraf peger flere undervisere på, at mange elever har et forholdsvis "økonomisk" mindset, hvor der tænkes i profit og optimering, hvilket for nogle til tider kan fremstå som modsætninger til grøn omstilling. To undervisere fortæller:

Nogle elever synes, det er vigtigt. Andre er fuldstændigt ligeglade. Men hvis man kan få den vinkel på det, at det kan skabe øget omsætning, falder det i god jord. Så det er lidt den sang, der er i sports- og outdoorbranchen. De leverer det, der giver den bedst mulige indtjening ud fra de krav, som forbrugerne har.

...Underviser

Nogle af eleverne har en negativ holdning til bæredygtighed og klima, fordi det har virksomhederne fortalt, at de skal have. Så kan det være, at de bløder op en smule og godt kan se det fornuftige. Men nogle af dem går stadig hjem med, at det er noget fis og ikke noget de skal bruge tid på, fordi "deres kunder er ligeglade". Det har deres chef sagt, at de er.

...Underviser

Endelig nævner enkelte undervisere, at det kan være svært at implementere indhold om grøn omstilling på en måde, som ikke er moraliserende overfor elevernes egne holdninger og væremåder. Det er dog en mindre andel af underviserne, som oplever denne barriere.

Samarbejdet med virksomhederne

Samarbejdet er præget af en oplevelse af varierende interesse for grøn omstilling blandt virksomhederne

Når hovedforløbsskolerne spørges ind til deres samarbejde med virksomhederne i forhold til grøn omstilling, nævner alle skoler, at de oplever en stor variation i interessen for grøn omstilling blandt virksomhederne. Helt konkret oplever størstedelen af skolerne, at mange af virksomhederne arbejder i lav grad med grøn omstilling, mens det er et fåtal af virksomhederne, som har en mellem eller stor interesse for grøn omstilling. Det betyder derfor, at hovedforløbsskolerne ikke i særlig høj grad samarbejder med virksomhederne om implementering af indhold vedrørende grøn omstilling i undervisningen. Hovedforløbs-skolerne begrundet det, at mange af virksomhederne i lav grad har fokus på grøn omstilling med, at virksomhederne først og fremmest har fokus på drift og profit.

En underviser fortæller her om, at vedkommende ikke oplever, at grøn omstilling er et fokuspunkt blandt virksomhederne:

Min branche er meget: nyt nyt nyt. Så det her med at recycle, upcycling osv. er denne branche ikke interesserede i – medmindre de kan se en forretningsmæssige pointe i det. Der er stadig meget smid ud kultur i branchen. De gider ikke bøvle med det andet besvær – så det er en kæmpe udfordring i den branche.

...Underviser

I forlængelse heraf lægger flere undervisere vægt på, at

oplevelsen af en varierende interesse for grøn omstilling blandt virksomhederne kan gøre det svært at implementere indhold om grøn omstilling i undervisningen.

Variation i hvorvidt skolerne bliver inspireret af virksomhederne til arbejdet med grøn omstilling

I forlængelse af forrige punkt fortæller flere af hovedforløbs-skolerne, at de i varierende grad bliver inspireret af virksomhederne i forhold til arbejdet med grøn omstilling. Dette hænger således sammen med forrige punkt ved, at det, naturligt nok, er de virksomheder, som arbejder med grøn omstilling, som skolerne inspireres af. Omvendt inspireres skolerne i lavere grad af de virksomheder, der i lav grad arbejder med grøn omstilling.

En underviser fortæller, at vedkommende særligt oplever, at det er de store virksomheder, som kan være en inspirationskilde:

Dem vi er inspirerede af, er jo typisk de der store koncerner (Bilka, Jysk osv.). Dem der har kapitalen til at kunne lave nogle af de her tiltag. Så det er de store, som kan gøre de her tiltag, der kan inspirere os, og så kan vi som skole måske føre det videre til små virksomheder.

...Underviser

Trods ovenstående lægger alle hovedforløbsskoler dog vægt på, at virksomhederne generelt er skolernes største og vigtigste kilde til inspiration samt samarbejdspartner. Det vil sige, at på trods af variationen i, hvor langt virksomhederne er med arbejdet med grøn omstilling, så lader hovedforløbsskolerne sig inspirere i så høj grad, som det er muligt.

Samarbejdet med virksomhederne

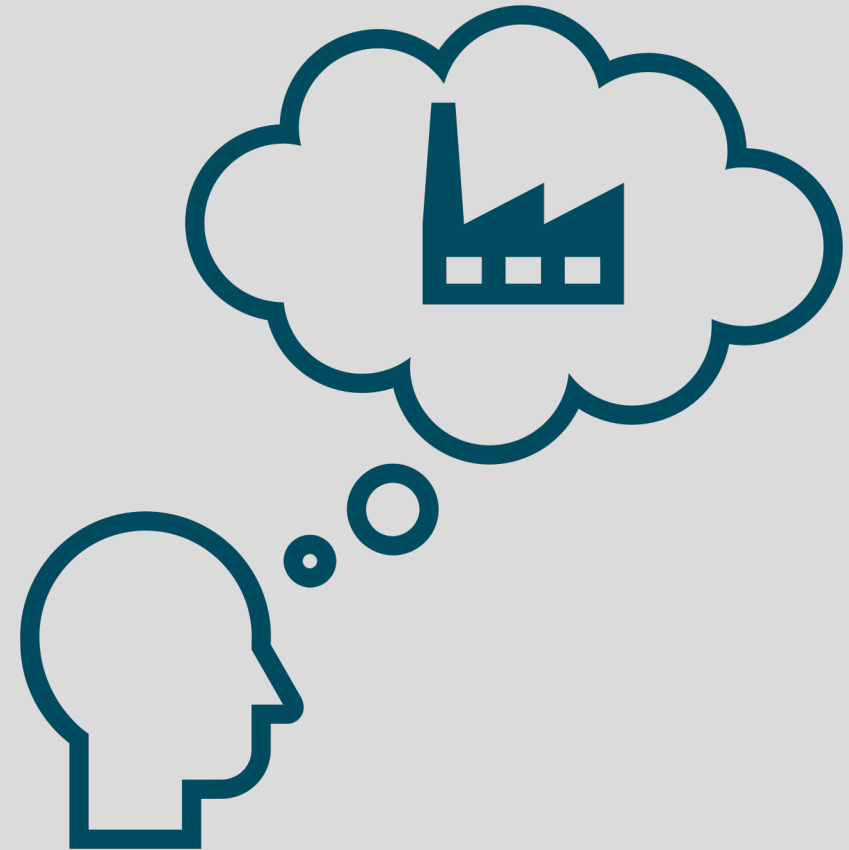
Flere skoler vil gerne inspirere virksomhederne til at arbejde mere med grøn omstilling

Flere af hovedforløbsskolerne fortæller, at de gerne vil inspirere virksomhederne til arbejdet med grøn omstilling. Dette gælder særligt i forhold til de virksomheder, som i lavere grad arbejder med grøn omstilling. I disse virksomheder oplever hovedforløbsskolerne, at der er et potentiale for, at eleverne kan inspirere virksomheden til at arbejde i en mere bæredygtig retning. En underviser fortæller:

For mange virksomheder er grøn omstilling noget, som virksomhederne har holdt lidt på afstand. Men der er det måske, at vores elever kan komme og bidrage med nogle af de her vinkler på en lidt mere naturlig måde, hvor virksomhederne føler, at de også kan spille en vigtig rolle i denne situation. Det kan være, at vores elever kan hjælpe virksomhederne med at tænke mere over grøn omstilling.

...Underviser

Både undervisere og uddannelsesledere er dog samtidig opmærksomme på, at der er grænser for, hvor langt skolen kan rykke både elevernes interesse og kompetencer samt branchen i forhold til grøn omstilling. Flere af underviserne lægger her vægt på, at eleverne kun er på skolen i meget få uger, sammenlignet med den tid, som bruges i virksomhederne. Dette betyder, at det i sidste ende vil være virksomhederne, som er afgørende for, hvorvidt eleven opnår grønne kompetencer eller ej.

Grøn omstilling i fremtiden

Ønske om et helhedsorienteret fokus på grøn omstilling på tværs af alle specialer og fag

Når underviserne og uddannelseslederne spørges til, hvordan de ser grøn omstilling være implementeret på detailhandelsuddannelsen i fremtiden, nævner flere, at det bør være med udgangspunkt i et helhedsorienteret fokus.

Med dette mener de to grupper, at det vil have den største effekt, hvis alle fag og specialer, i højere eller lavere grad afhængigt af det enkelte fag og speciale, har et islæt af grøn omstilling. På den måde vil vigtigheden af grøn omstilling i forhold til detailhandelsuddannede fremgå mere helstøbt, overbevisende og have den største effekt og læringsudbytte for eleverne.

Underviserne og uddannelseslederne oplever således ikke, med andre ord, at grøn omstilling blot skal implementeres i enkelte fag eller som et fag for sig selv.

Hvis man vil det, så skal der være et kontinuerligt fokus på det gennem uddannelsen. Det skal derfor implementeres, som en del af den samlede undervisning. Derfor skal det være en del af det løbende, det er der, vi flytter noget. Man mister en forankring hos eleverne, hvis man ikke har det med gennem hele forløbet.

...Underviser

Opkvalificering af undervisernes kompetencer

Både undervisere og uddannelsesledere nævner, at for at grøn omstilling kan blive implementeret ordentligt i undervisningen i fremtiden, så kræver det opkvalificering af undervisernes kompetencer. Flere nævner i forlængelse heraf, at det ikke blot vil være nok med nye materialer, om end nye materialer også vil være nødvendigt, men at opkvalificeringen vil bidrage til en forståelse for, hvad grøn omstilling indebærer i konteksten af detailhandelsuddannelsen, og dermed en tryghed i at undervise i de nye materialer.

Ligeledes vil opkvalificering bidrage til, at flere undervisere føler sig trygge ved selv at inkorporere grøn omstilling i de eksisterende undervisningsmaterialer.

En underviser fortæller følgende i forhold til opkvalificering:

Der er meget, som er båret af de bestemte undervisere, som kommer med den konkrete viden. Meget af den viden vi har, har vi gennem pressen, og så andre undervisere, som har grøn omstilling som interessefelt. Det synes jeg, er en udfordring, at vi ikke har det, som en reel kompetence og valid data. Det er samtidig svært, når udviklingen går så hurtigt. De putter os ind i videnscentrene, men jeg stiller spørgsmålstejn ved, om vi kan løfte os selv. Når man er underviser, og så modtager andres materialer, som man ikke ved nok om, så kan jeg kun formidle, hvad der står. Jeg kan ikke folde det ud. Der har jeg behov for en reel kompetence. Vi har behov for et kompetenceløft. Og vi har brug for løbende opkvalificering, fordi der er hele tiden noget nyt.

...Underviser

Grøn omstilling i fremtiden

Grøn omstilling skal inkorporeres i målpindene for at sikre ensretning af undervisningen på tværs af undervisere

Alle hovedforløbsskoler oplever at forudsætningen for, at alle undervisere inkorporerer undervisningselementer om grøn omstilling i fremtiden er, at det skrives ind i målpindene. Det vil sige, at grøn omstilling skal inkorporeres i målpindene for at sikre ensretning af undervisningen på tværs af alle undervisere og hovedforløbsskoler.

En uddannelsesleder fortæller:

Vi har en kæmpe udfordring i forhold til, at det ikke står i målpindene. Underviserne holder sig til det, der står, de skal undervise. Hvis du er en lille smule berøringsangst over for det her, kan du faktisk med god samvittighed vende ryggen til det. Det synes jeg, er en udfordring. Det fylder for lidt i kravene i forhold til, hvor meget det fylder i debatten.

...Uddannelsesleder

I forhold til, hvordan grøn omstilling skal skrives ind i målpindene lægger underviserne vægt på, at det skal være konkrete, brugbare målpinde. Det vil sige målpinde, hvor det er defineret, hvilke undervisningselementer om grøn omstilling, der skal implementeres samt gerne eksempler.

Derudover lægger underviserne vægt på, at der gerne må være et krav til "fremtidsfokus" skrevet ind i målpindene, som omhandler, at underviserne skal orientere sig i nye materialer og emner inden for detailhandelsområdet i forhold til grøn omstilling. Det væsentlige er her at sikre, at der ikke blot én gang implementeres undervisningselementer om grøn omstilling i undervisningen, men at der løbende følges med i udviklingen på området.

Udover at inkorporering af grøn omstilling i undervisningen vil sikre ensretning på tværs af undervisere, så vil dette også imødekomme den tidligere nævnte barriere om, at grøn omstilling kan fremstå abstrakt og uklart at arbejde med (se side 26). Det skyldes, at implementeringen af grøn omstilling i målpindene vil sikre, at det er tydeligt for underviserne, hvor og hvordan det skal inddrages i undervisningen.

Samtidig vil det også imødekomme den nævnte barriere om manglende tid (se side 27). Det skyldes, at tydeliggørelsen i målpindene af hvor grøn omstilling skal inddrages på detailhandelsuddannelsen, vil gøre det lettere og mere overskueligt for underviserne at inddrage. Dette i modsætning til den oplevede barriere om, at det i dag i høj grad er op til den enkelte underviser selv at tænke grøn omstilling ind i det faglige indhold.

Vi har et forløb på 8 uger, så grøn omstilling kan ikke fylde meget, når vi har alle de andre målpinde. Det har stor betydning, men det kommer til at fylde lidt relativt i forhold til det andet vi skal.

...Underviser

Grøn omstilling i fremtiden

Som det sidste tema i fokusgruppeinterviewene er uddannelsesledere og undervisere på hovedforløbsskolerne blevet spurgt til, hvilke emner og områder vedrørende grøn omstilling, som de forestiller sig, at detailhandelsuddannelsen og uddannelsens specialer vil indeholde i fremtiden. Boksene nedenfor indeholder de hyppigst nævnte emner og områder:

Eleverne skal lære mere om de produkter, som de arbejder med. Hvordan produceres de, hvordan transporteres de osv.? Og hvordan kan dette gøres grønnere? Eleverne skal kunne forholde sig kritisk til de produkter, som de sælger.

Der er ingen tvivl om, at der i fremtiden skal arbejdes endnu mere med cirkulærforbrugstænkning og cirkulærøkonomi.

I fremtiden tror jeg, at eleverne skal lære mere om kommunikation og green washing.

Jeg ser et enormt IT-behov i fremtiden og et behov for endnu større digitale kompetencer, end hvad eleverne allerede har.

Jeg forestiller mig, at det i fremtiden vil være en del af uddannelsen at lære eleverne at udregne CO₂-aftryk eller på anden måde CO₂-konsekvensberegne.

Detaleleverne skal i fremtiden vide endnu mere om forbrugeradfærd og købermotiver i forhold til bæredygtige produkter. Altså viden om salg af bæredygtige produkter samt salgsteknikker.

Kontakt

Rapporten er udarbejdet af Moos-Bjerre A/S
Telefon: **3311 1101**
Vartov, Farvergade 27L, 1463 København K
2022

Henvendelser angående rapporten kan rettes til:
Michael Moos-Bjerre
Telefon: **2624 6806**
e-mail: **michael@moos-bjerre.dk**